

Sigillv[m c]api[tvli] eccl[esi]e Vpsalensis. Kontrasigill, runt av grönt vax, diameter 7,7 cm, skadat (helgonsigill): Secretvm capitv[...]alensis.

^a *Särskrivet* quo ad.

9888

1379 januari 4

Kyrkan Santa Maria
in Trastevere i Rom

Påven Urban VI tillskriver abbedissan och systrakonventet i S:ta Marias kloster i Vadstena i Linköpings stift av augustinregeln och av den orden som kallas den helige Frälsarens, och medger efter supplik av den välborna kvinnan Katarina, dotter till den framlidna Birgitta, änka efter riddaren Ulf (Gudmarsson) av Ulvåsa, och av konventet, att klostret inte behöver betala tionde för nyodlingar och andra ägor som brukas eller hädanefter kommer att uppodlas på egen bekostnad när det gäller det som är nödvändigt för livsmedel och kläder. Klostret ska inte kunna tvingas till detta av statuter från generalkoncilium eller av påvliga statuter eller statuter från provinsialkoncilium. De domslut som strider mot denna bulla förklaras ogiltiga.

Avskrifter: [A] i Liber privilegiorum monasterii Vadstenensis, hs A 19, fol. 25r, Sv. Riksarkivet; [B] i Vadstena klostrets stora kopiebok, hs A 20, fol. 174v, Sv. Riksarkivet; [C] i hs A 22, fol. 4v, Kungl. biblioteket, Stockholm.

SDHK nr 11387.

Faksimil: Corpus codicum Suecicorum medii aevi, vol. XI (1950), s. 53 (av A).

Regest: Celsus Bullarium (1782), s. 140, nr 6.

Om bullan se T. Höjer, Studier i Vadstena klostrets och birgittinordens historia (1905), s. 94 f.; L.-A. Norborg, Storföretaget Vadstena kloster (1958), s. 46; T. Nyberg, Birgittinische Klostergründungen des Mittelalters (1965), s. 63 f.

Det bör noteras att uttrycket "abbedissan och konventet", som förekommer här och i DS nr 9889–9897, används enligt gängse formulär för brev till kvinnliga konvent. Vadstena kloster hade vid denna tid ännu inte någon formellt invigd abbedissa, även om Katarina Ulfsdotter i praktiken agerade som klostrets föreståndare fram till sin död 1381. Om detta se Höjer, a.a., s. 85 f., och B. Fritz i 600 år i Vadstena, red. G. Söderström (2000), s. 80.

Urbanus^a episcopus seruus seruorum Dei dilectis in *Christo* filiabus abbatisse et conuentui monasterij sancte Marie in Vatzsteno^b sub regula sancti Augustini et uocabulo sancti Saluatoris uiuen[tibus]^c Lincopensis^d diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Deuotionis vestre sinceritas et religionis, sub qua Deo deuota mente famulamini, meretur honestas / ut uos et monasterium uestrum specialibus muniamus priuilegijs et fauoribus prosequamur · Hinc est, quod nos dilecte in *Christo* filie nobilis mulieris Catherine^e recolende memorie Birgitte^f relicte quondam Vlfonis^g de Wlfasom^h militis vidue nate / super hoc nobis humiliter supplicantis / et uestris in hac parte supplicacionibus inclinati, ut de quibuscumque noualibus / necnon de alijs possessionibus uestris, quas proprijsⁱ sumptibus excolitis uel imposterum excoletis / decimas de hijs, que sunt pro uictu et uestitu et incumbentibus pro usu monasterij necessaria, alicui vel aliquibus persoluere non teneamini / nec ad id / a quoquam compelli possitis inuite / generalis concilij et quibuscumque alijs apostolicis uel prouincialibus aut synodalibus constitutionibus contrarijs nequaquam obstantibus auctoritate apostolica de speciali gracia tenore presencium indulgemus / et insuper exnunc irritum decernimus et inane interdicti et alias sentencias / quas contra huiusmodi indulti nostri tenorem ferri contigerit seu eciam promulgari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre con-

cessionis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire · Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum Eius se nouerit incursum · Datum Rome apud sanctam Mariam in Transtiberim · ij · nonas Ianuarii, pontificatus nostrj anno primo.

Rubrik i *A*: Bulla Vrbanii pape vj quod monasterium non tenetur nec cogetur persoluere aliquas decimas de quibuscumque noualibus vel alijs possessionibus, quas proprijs sumptibus et laboribus pronunc excolit seu in posterum contigerit excolendum.^k

Rubrik i *B*: Sequitur tenor de decimis non soluendis

^a Priuilegium super decimis non soluendis tillagt i marginalen *A*. ^b Watzsteno *B*. ^c uiuencium *A*, *B*, *C*; för korrekt formulär se bullor utfärdade av Urban VI till samma mottagare, *DS* nr 9893, 9894 och 9896. ^d Lyncopensis *C*. ^e Katherine *B*; Katerine *C*. ^f Brigide tillagt i marginalen av senare hand *A*; Byrgitte *C*. ^g Vlphonis *B*, *C*. ^h Vlfasom *C*. ⁱ Skrivet propri is på ömse sidor av ett ursprungligt hål i pergamentet *A*. ^j Skrivet i marginalen *A*. ^k Härefter styckeavslutande tecken (fem punkter i korsformation) *A*.

9889

1379 januari 4

Kyrkan Santa Maria
in Trastevere i Rom

Påven Urban VI medger, efter supplik av den välborna kvinnan Katarina av Ulvåsa, dotter till den framlidna Birgitta som var änka efter riddaren Ulf av Ulvåsa, och av abbedissan och konventet i S:ta Marias kloster i Vadstena i Linköpings stift av augustinregeln, av den orden som kallas den helige Frälsarens, att klostret ska åtnjuta frihet från alla utskylder och skatter som åläggs av biskopar, apostoliska legater eller nuntier. Medgivan- det föranleds av att allt som blir över efter att alla nödvändiga utgifter betalats årligen ska utbetalas till de fattiga, enligt klostrets statuter som fått påvlig bekräftelse, och att de som uppehåller sig i klostret kan kallas fattiga, även om de inte tigger. Beslutet påverkas inte av tidigare eller kommande stadgar, lagar, konstitutioner, sedvänjor eller privilegier.

Avskrifter (på latin): i Liber privilegiorum monasterii Vadstenensis, hs A 19, fol. 25r–26r, Sv. Riksarkivet; i hs A 22, fol. 5r, Kungl. biblioteket, Stockholm.

SDHK nr 11390.

Faksimil: *Corpus codicum Suecicorum medii aevi*, vol. XI (1950), s. 53–55 (av A 19).

Tryckt: APS Cam. nr 851 (efter A 19).

Regest: *Celses Bullarium* (1782), s. 140, nr 7.

Om bullan se T. Höjer, *Studier i Vadstena klostrets och birgittinordens historia* (1905), s. 95 med not 4, och T. Nyberg, *Birgittinische Klostergründungen des Mittelalters* (1965), s. 63 f.

9890

1379 januari 4

Kyrkan Santa Maria
in Trastevere i Rom

Påven Urban VI utfärdar skyddsbrev för abbedissan och systrakonventet i S:ta Marias kloster i Vadstena i Linköpings stift av augustinregeln och av den orden som kallas den helige Frälsarens, och förbjuder alla, även